

ЛОКАЛНА СТРАТЕГИЈА ЗА МЛАДИ НА ОПШТИНА КАВАДАРЦИ

2025 – 2029

ИЗДАВАЧ:

Национален младински совет на Македонија
Ул. Вељко Влаховиќ 7/1-1, 1000 Скопје
www.nms.org.mk
info@nms.org.mk

ЗА ИЗДАВАЧОТ:

Мариана Ангелова, Генерален секретар

АВТОРИ:

Борис Шарковски, Кристина Хаџи-Василева, Консалтинг за стратешки развој

ДИЗАЈН:

Илија Станковски

ПРЕВОД НА АЛБАНСКИ:

Vjosa Taipi

ПРЕВОД НА ТУРСКИ:

Сејад Али

Оваа публикација е подготвена во рамки на проектот „Еднакви можности за девојчињата и младите жени во Северна Македонија“ финансиран од Владата на Обединето Кралство, со поддршка на Британската амбасада Скопје. Мислењата и ставовите наведени во оваа содржина не ги одразуваат секогаш мислењата и ставовите на Британската Влада.

Кавадарци, 2025.

СОДРЖИНА

ЛИСТА НА КРАТЕНКИ	3
ВОВЕД	4
МЕТОДОЛОГИЈА	6
АНАЛИЗА НА СОСТОЈБАТА	8
<i>Анализа на родовите (не) еднаквости, низ призмата на младите</i>	8
<i>Социјалната инклузија на младите на локално ниво</i>	9
<i>Младинско учество и младински политики</i>	9
ПРЕГЛЕД НА СОСТОЈБАТА СО МЛАДИТЕ ВО ОПШТИНА КАВАДАРЦИ	11
СТРАТЕГИЈА ЗА МЛАДИ НА ОПШТИНА КАВАДАРЦИ	14
СТРАТЕШКИ ОБЛАСТИ И ПРИОРИТЕТИ	15
<i>Стратешка област 1 - Младинско учество и локални младински политики</i>	15
<i>Стратешка област 2 – Образование</i>	16
<i>Стратешка област 3 – Здравство</i>	18
<i>Стратешка област 4 - Култура</i>	18
<i>Стратешка област 5 – Вработување и претприемништво</i>	19
<i>Стратешка област 6 – Родова рамноправност</i>	19
СЛЕДЕЊЕ И ЕВАЛУАЦИЈА	21
ФИНАНСИРАЊЕ НА СТРАТЕГИЈАТА	21
АКЦИСКИ ПЛАН	22

ЛИСТА НА КРАТЕНКИ

АВРСМ – Агенција за вработување на Република Северна Македонија

БС – Бизнис сектор

ГО – граѓанска организација

ЕЛС – Единица на локалната самоуправа

ЛМС – Локален младински совет

МОН - Министерство за образование

НЕЕТ - не се во образование, обука или вработување

НМСМ – Национален младински Совет на Македонија

РСМ – Република Северна Македонија

СЦ – Стратешки цели

Стратегијата за млади на општина Кавадарци има за цел да се справи со предизвиците со кои се соочуваат младите во Кавадарци преку обезбедување рамка за меѓусебна соработка и соработка со општината и сите клучни чинители во заедницата за развивање младински политики вклучувајќи цели, принципи, приоритети, основни области и мерки кои ги вклучуваат сите оние кои се активни на теренот и како поддршка и дополнување на мерките преземени на национално ниво.

Основата на која се заснова оваа стратегија е прифаќањето дека:

- Младите имаат своја улога во заедницата и се соочуваат со специфични предизвици. Тие се желни да преземат контрола над нивните животи и да бидат активни граѓани соработувајќи со другите чинители во заедницата.
- Неопходна е општинска младинска стратегија за да им се помогне на младите да се справат со предизвиците со кои се соочуваат во нивното место на живеење усогласена со националното законодавство.
- Општинските младински цели обезбедуваат визија за заедницата. Тие се движат од поврзување на општината со младите до ментално здравје и благосостојба. Подолу во документот се дадени седумте цели, во рамки на три стратешки области, што ги подготвија младите луѓе од општина Кавадарци.

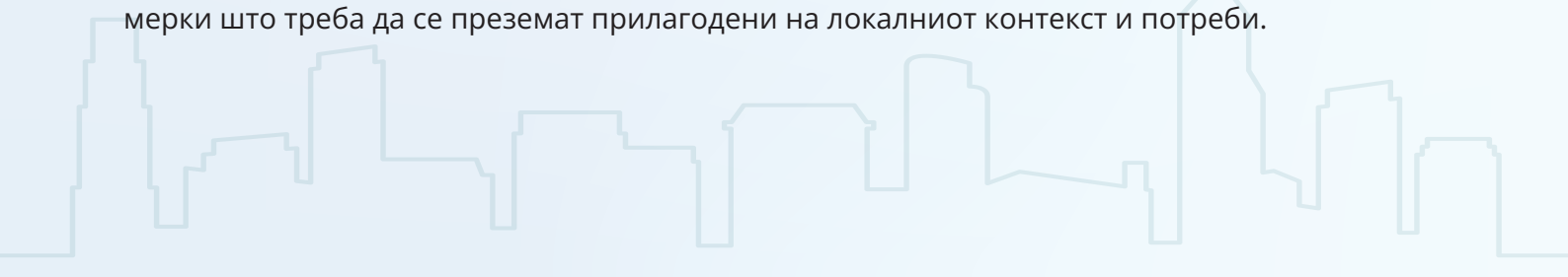
Општите цели на стратегијата за младите се:

- Да им овозможи на младите луѓе сами да си го градат сопствениот живот и да го поддржат нивниот личен развој;
- Поттикнување и опремување со потребните ресурси за да станат активни граѓани;
- Подобрување на политиките кои имаат влијание врз нив, особено во однос на вработувањето, образованието, здравството и социјалната вклученост;
- Да помогне да се искорени сиромаштијата кај младите и сите форми на дискриминација и да се промовира социјалната вклученост.

Стратегијата почива на следниве принципи:

- Еднаквост и недискриминација - борба против дискриминацијата и промовирање на родовата еднаквост;
- Вклучување - да се признае дека младите имаат различни потреби, животи и можности и да се развијат соодветни политики;
- Учество - препознавањето на младите како ресурс за заедницата и поттикнување на нивното вклучување во развојот и спроведувањето на политиките;
- Активен пристап - вклучување на младинските прашања низ општинските политики и реализација на конкретни младински иницијативи.

Во согласност со пристапот на ЕУ кон младите и европската младинска стратегија, Стратегијата за млади на општина Кавадарци идентификуваните предизвици и цели ги вклопува во три главни теми – ангажирање, поврзување и зајакнување – и поставува мерки што треба да се преземат прилагодени на локалниот контекст и потреби.

АНГАЖИРАЊЕ

Ангажирањето на младите е камен-темелник на стратегијата за обезбедување значајно учество. Мерките вклучуваат:

- Поттикнување и промовирање на инклузивното демократско учество на младите во заедницата;
- Вклучување на младите и младинските организации во развојот и спроведувањето на политиките;
- Поддршка на застапеноста на младите во работата на општината;
- Поддршка на младинскиот дијалог и развивање на вештини за истражување на алтернативни форми на демократско учество, како што е дигиталната демократија.

ПОВРЗУВАЊЕ

Младите треба да бидат способни да искушат различни културни, граѓански и други размени со своите врсниците во заедницата, регионот и земјата како и од другите европски земји. Мерките вклучуваат:

- Олеснување на прекуграничната мобилност за учење за младите луѓе и младинските работници, вклучително и волонтерството во граѓанскиот сектор;
- Ангажирање млади луѓе и младински организации во релевантни програми на општината;
- Споделување на најдобрите практики и развивање шеми за потврдување на вештините стекнати од неформално учење.

ЗАЈАКНУВАЊЕ

Младинската работа може да развие клучни лични и професионални вештини и да биде катализатор за зајакнување. Мерките вклучуваат:

- Поддршка на младинските работни активности и развој и обука на младински работници;
- Препознавање на младинските организации како помошници во развојот на вештините и социјалната вклученост преку младинската работа и неформалното образование;
- Создавање пристапни точки за контакт на младите со деловниот сектор преку давање услуги и обезбедување информации.

Стратешкиот план за младите е рамка за дејствување, која ги зема предвид расположивите ресурси, пречките и можностите кои водат кон конкретен пристап и кон посакуваниот севкупен развој. Работата на спроведувањето на поставените задачи од овој документ претставува средство за планирање, планско прилагодување на околината кон промените, утврдување на приоритетите и нивно насочување на ресурсите кон обезбедување на максимално искористување и ставање во функција на развојот на младите во општината, остварени преку годишните планови и програмите кои се од вонредно високо значење за програмираниот развој за одредена област, согласно законските надлежности за работа на општината.

Целиот процес посветува внимание на родовата еднаквост преку постојана проверка на поставените цели и резултати од родовата перспектива, т.е. дали подеднакво одговараат на потребите на девојчињата и момчињата.

МЕТОДОЛОГИЈА

Пристапот на изработка на Стратегијата за млади на општина Кавадарци беше партиципативен и транспарентен процес со вклучување на сите клучни засегнати страни. Ова подразбираше дефиниран процес на истражување, систематизација на податоци и подготовка на работна верзија која минува низ јавна расправа и заклучно финалната верзија-основен документ се поднесува до Советот на општина Кавадарци на усвојување општински документ насловен како “Стратегијата за млади на општина Кавадарци (2025-2029)”. Учесниците во изработката на овој стратешки план се водеа и ги потврдија следните значајни принципи за подготовка и имплементација на стратешкиот документ:

- Законитост и прифатливост;
- Чувство на сопственост;
- Одржливост;
- Квалитет;
- Ефикасност и ефективност;
- Насочен процес на планирање на развојот;
- Сеопфатно планирање на развојот;
- Практика на добро владеење.

Наведените принципи и вредности ќе бидат валидни во текот на спроведување на стратешкиот план, како и при следењето и оценката во постигнувањето на целите за Општина Кавадарци.

Избраната методологија го користеше пристапот „од долу – нагоре“ bottom up¹ и процесот на изработка го организираше во циклус од консултации со градоначалникот, општинската администрација, младите, советот и останатите чинители во периодот меѓу работилниците и во завршната подготовка на документот. Беа спроведени анкети со засегнатите кои имаа за цел да ги вклучат чинителите и од нив да генерираат податоци, ставови и идеи од учесниците на работилниците и истите да ги вградат во развојниот процес на изработка на документот. Консултациите пак, се однесуваа и беа насочени кон добивање на дополнителни информации, ставови и идеи од учесниците на работилниците и преку нив од локалното население заради посеопфатно и структурирано искористување на општинските капацитети, знаења и вештини во дефинирање на програмата.

Процесот на изработка на Стратегијата за млади на општина Кавадарци (2025-2029) се одвиваше преку:

- Анкета, со цел да се испитаат состојбата, приоритетите, барањата и идеите на младите, за поголем и побрз развој на општината во целина,
- Две работилници,
- Сумирање и заклучоци помеѓу работилниците

1. Оваа метода е инструмент за олеснување на примената на партиципативен развоен пристап што ги вклучува сите членови на општината разбрана како заедница. Овој инструмент се користи за пренесување информации, идентификување потреби и утврдување основа за акција. Пристапот „од долу - нагоре“ активно ги вклучува субјектите во процесот на планирање и одлучување поврзан со нивниот развој. Овој пристап гарантира дека стратешките приоритети се одразени во општинските иницијативи со истовремено нивно прилагодување на потреби те на спортоот.

Анкетата опфати 216 прашалници, што претставува речиси репрезентативен примерок² и тоа според следните возрасни категории:

- 15 – 18 години – 71 испитаник,
- 19 -24 години- 36 испитаници,
- од 25 – 29 години – 109 испитаници.

Родовата поделба беше 56% жени, 44% мажи. Вкупно 183 прашалници беа спроведени во урбана и 33 во руралните средини.

При изработката на стратегијата во сите фази се внимаваше предложените мерки/активности/цели/резултати да ги одразуваат потребите и на маргинализираните и ранливи групи, како и реално да се отсликаат потребите на жените и мажите.

Стратегијата се усвојува од страна на Советот на Општина Кавадарци на првата наредна седница и истиот документ се води со важност во времетраење од 5 години. Усвојувањето на документот е во согласност со член 22 став 1 точка 3 од Законот за локална самоуправа (Службен весник на РМ бр. 5/02). Стратегијата за младите на Општина Кавадарци е во согласност со определбите, приоритетите и стратешките цели на општина Кавадарци и се води од принципите на комплементарност со хиерархиски повисоките документи. Притоа, истовремено и подеднакво, се внимаваше на специфичните потреби и можности на локално ниво и нивното максимално искористување во изработка на документот.

.

АНАЛИЗА НА СОСТОЈБАТА

Анализа на родовите (не) еднаквости, низ призмата на младите³

Младите во Северна Македонија покажуваат делумно развиена свест за значењето и важноста на родовата еднаквост⁴. Истражувањата покажуваат дека повеќе од 90% од младите слушнале за терминот „родова еднаквост“, но околу 20-25% не се доволно запознаени со неговата суштина и концепт. Оваа нецелосна информираност ја истакнува потребата за подигнување на свеста и зајакнување на родовата сензибилизација меѓу младите.

Родовите стереотипи кај младите главно се однесуваат на однесувањето, изгледот и карактеристиките кои традиционално се поврзуваат со мажите и жените. Стереотипите како пасивност наспроти доминантност се длабоко вкоренети, што значи дека нивното надминување бара време и целосна посветеност. Младите жени генерално се помалку подложни на стереотипни ставови во споредба со младите мажи, кај кои пак е забележано отфрлање на стереотипите поврзани со очекувањата од нив самите, додека почесто ги поддржуваат оние насочени кон жените.

Во семејствата на младите, стереотипите продолжуваат да играат значајна улога, особено преку притисокот за избор на образование или ограничувањата за продолжување на образованието, што може да ја загрози иднината на младите. Сепак, само 10-15% од испитаниците имаат стереотипни размислувања во врска со изборот на образование, што е позитивен показател за постепено ослободување од овие ограничувања.

Кога станува збор за пазарот на трудот, половина од младите се свесни за постојната родово стереотипна поделба на професиите, додека останатите не се свесни или се обидуваат да ја надминат. Стереотипите во врска со учеството на жените на пазарот на трудот за време на бременоста и мајчинството се позастапени кај младите мажи, што укажува на потребата од дополнителна едукација за овие прашања.

Иако мнозинството испитаници веруваат дека мажите и жените треба еднакво да учествуваат во донесувањето одлуки, секој трет млад човек и секоја четврта млада жена не ја гледаат потребата за родов баланс на раководните позиции. Позитивно е што најголем дел од младите не сметаат дека раководната позиција влијае негативно врз приватниот живот, ниту за жените како мајки и сопруги, ниту за мажите како татковци и сопрузи. Во Општина Кавадарци резултатите се слични, мнозинството испитаници сметаат дека не постојат разлики помеѓу девојчињата и момчињата и дека сите се подеднакво (не)вклучени во консултациите кои се однесуваат за млади во општината.

Сепак, стереотипите поврзани со грижата за домот остануваат застапени – секој четврти млад човек верува дека жената треба да се грижи за хигиената и приготвувањето на храната, додека секој петти смета дека мажот е одговорен за плаќање на сметките.

Иако родовите стереотипи се научени и длабоко вкоренети, младите имаат потенцијал да ги преиспитаат и променат овие ставови. Родовото сензитивно размислување може

3. <https://nms.org.mk/wp-content/uploads/2023/10/MKD-Analiza-Rodova-neednakvost-kaj-mladite.pdf>

4. Родовата еднаквост се дефинира како концепт во кој жените и мажите, девојчињата и момчињата имаат еднакви услови, третман и можности за остварување на нивниот целосен потенцијал, човековите права и достоинството еднакво придонесуваат кон (и имаат корист од) економскиот, социјален, културен и политички развој.

значително да придонесе кон намалување на стереотипите и зајакнување на правичното учество на сите во општеството. Затоа, оваа стратегија ги поставува младите како клучни актери во промовирањето на родовата еднаквост и создавањето поинклузивно општество. Впрочем, начелото на родова еднаквост е Уставно начело, воспоставено со Уставот на РСМ. Во 2006 година беше донесен Законот за еднакви можности на мажите и жените⁵. Законот ги постави основите за градење на јавната инфраструктура за креирање родово одговорна политика, што придонесе за зголемување на свесноста за родова еднаквост.

Младите од Општина Кавадарци се изјасниле дека не постојат родови стереотипи и предрасуди, но неколку од нив изјавиле дека традиционалните вредности се вкоренети дотолку што овие стереотипи не се препознаваат како негативен наратив. На самите работилници, исто така декларативно се изјавува дека не постојат разлики помеѓу родовите и дека она што е разлика помеѓу половите, всушност е онака какво што треба да бидат работите. Ова покажува дека младите не ги препознаваат родовите разлики. Како еден од проблемите кои го детектираат младите што ГО кои работат на родови прашања тешко привлекуваат млади активисти и волонтери.

Социјалната инклузија на младите на локално ниво

Вклучувањето на младите и консултациите со нив остануваат камен-темелник на партиципативното и транспарентното владеење, клучно за овозможувањето на младите активно да придонесат кон својот општествен и локален развој преку сопствени идеи и учество. Иако основите за ова вклучување се утврдени во правните рамки на државата, особено преку доследна имплементација на Законот за младинско учество и младински политики и Националната стратегија за млади 2023-2027 праксата покажува дека има значителен простор за подобрување во нивното спроведување на локално ниво.

Согласно Индексот на социјална инклузија на младите на локално ниво⁶, само 5 општини се одлични и се квалификуваат како пријателски настроени кон младите и тоа Општина Охрид, Гостивар, Крива Паланка, Струмица и Гевгелија. Согласно овој Индекс, Општина Кавадарци се наоѓа на 7 место, што значи дека е значително напред во табелата, со просечен резултат од 69%. Просечната оценка на социјалната вклученост на младите на локално ниво е 41% што е на долната граница на просечната вредност за социјална вклученост на младите на локално ниво. 55% од општините спаѓаат во групата „незадоволителна“ во однос на социјалната вклученост на младите на локално ниво.

Во Општина Кавадарци 11% од анкетираните млади сметаат дека се вклучени во носење на одлуки кои ги засегаат, додека 89% изјавиле дека воопшто не се вклучени. Оние кои биле вклучени немаат одговор/пример на кој начин биле вклучени, што води до заклучок дека информациите потешко доаѓаат од институциите до младите.

Младинско учество и младински политики

На 14 јануари 2020 година, Собранието на Република Северна Македонија го донесе Законот за младинско учество и младински политики⁷, значаен закон кој има за цел да ја зајакне улогата на младите во процесите на креирање политики и одлучување во земјата.

5. Закон за еднакви можности на жените и мажите ("Службен Весник на Република Македонија" бр. 6/2012). Закон за изменување и дополнување на Законот за еднакви можности на жените и мажите ("Службен Весник на Република Македонија" бр. 166/2014).

6. <https://nms.org.mk/wp-content/uploads/2024/08/Indeks-za-socijalna-inkluzija-Final.pdf>

7. Закон за младинско учество и младински политики, Службен весник на РСМ, бр. 10 од 16.1.2020 година

Создавањето на овој закон се карактеризираше со транспарентност, инклузивност и активен дијалог меѓу различните чинители, кој претставува значајна пресвртница за младинскиот сектор во Северна Македонија.

Во однос на финансирањето за спроведување на овој закон од Буџетот на Република Северна Македонија годишно се издвојуваат средства во висина од најмалку 0,3%, додека од буџетите на општините за млади се издвојуваат средства во висина од најмалку 0,1% на годишно ниво. Законот за младинско учество и младински политики, во формата во која е донесен, покрива многу поволности за младите и младинските организации во Северна Македонија, но остава простор за негово проширување и унапредување, особено во поглед на креирање механизми за надзор на спроведувањето на законот на централно и на општинско ниво.

Во поглед на имплементацијата, согласно одредбата од законот за формирање локални младински совети, 34 општини, што претставува 42% од вкупниот број општини, истакнуваат дека имаат формирано Локален младински совет во согласност со одредбите од Законот за младинско учество и младински политики. Според истражувањето, во 41 општина не е формиран локален младински совет.

Во Општина Кавадарци има формирано Совет на млади, но голем дел од младите не се запознаени со ова и од општината признаваат дека не е функционален. Дел е поради партизација на самиот процес, а дел е поради незаинтересираноста на самите млади. Општината одвојува одреден буџет за финансирање на младински иницијативи, но нема предвидени 0,1% согласно законот, а во она што го финансира како младинска иницијатива влегува се што ги допира младите, како на пример игралишта, поддршка за спортски клубови, што воопшто не е идејата на законот за младинско учество и политики.

Националната стратегија за млади⁸ е стратешки документ со кој се утврдуваат среднорочни цели и приоритети за развој на младинските политики и унапредување на интересите на младите и се утврдуваат организациски, финансиски и административни мерки за нивно остварување.

Иако во периодот на донесување на законот постоеше важечка стратегија за периодот 2019-2025, новиот закон предвидуваше и донесување нова национална стратегија за млади, конкретно во рок од 18 месеци од донесувањето на законот. Новата Национална стратегија за млади 2023-2027 опфаќа 8 приоритетни области: Младинско учество; Младинско информирање; Младинска работа; Образование; Култура; Здравје; Претприемништво и поддршка пред вработување и Безбедност (насилство). Заедно со донесувањето на новата Национална стратегија беше донесен и акциски план за неа за периодот 2023-2025 и е првиот акциски план за имплементација на стратегијата, а предвидена е и изработка на втор акциски план за периодот 2025-2027.

Локалната стратегија за млади е стратешки документ со кој, во согласност со Националната стратегија за млади, се утврдуваат среднорочни цели и приоритети за развој на младинските политики и унапредување на интересите на младите на локално ниво и се утврдуваат организациски, финансиски и административни мерки за нивно остварување. Таа претставува основа за развој на локалните младински политики на конкретната општина во петте години во чиј период е донесена стратегијата.

8. <https://api.ams.gov.mk/wp-content/uploads/2023/10/nsm23-27-sluzhben-vesnik.pdf>

Локалната стратегија за млади, заедно со акциските планови, се изработува од страна на општините во соработка со локалниот совет на млади, а се спроведува со буџетски средства од конкретната општина.

Согласно податоците добиени од спроведениот мониторинг, 18 општини се изјасниле дека е усвоена локална стратегија за млади, во 57 општини нема локална стратегија за млади, а 6 општини не дале одговор на ова прашање. Податоците исто така покажуваат дека 16 општини одговориле дека во општината има младински центар, но реалната слика е дека само 10 од овие центри се функционални и тоа во Општините: Центар, Куманово, Пробиштип, Штип, Велес, Кавадарци, Охрид, Битола, Липково и Гостивар. Поврзано со добиените одговори важно е да се напомене дека, во дел од овие општини отворањето младински центар е во процес, а во дел од општините младинските центри функционираат со донаторска поддршка, но без притоа да добиваат финансиски средства од општината. Општина Кавадарци има младински центар.

Од јавно достапните информации за службениците за млади, може да се утврди дека досега се именувани 56 службеници за млади во државните институции, односно органите на државната управа, а 65 во општините. Процентуално гледано, 80% од општините ја имаат исполнето таа обврска. Во Општина Кавадарци има назначено службеник за млади.

Сеопфатен преглед на состојбата со младите во Општина Кавадарци

Кавадарци е општина во југоисточниот дел на Повардарското, во јужниот дел од Македонија и претставува центар на Тиквешката и спаѓа под Вардарскиот плански регион. Градот Кавадарци е распослан на двата брега на реката Луда Мара, во правец север-југ, и претставува рамничарска населба сместена на надморска височина од 278 метри. На територијата на општината се наоѓа и познатиот рудник Алшар (познат по реткиот минерал лорандит) и фабриката Фени. Според површината, со 992,44 км², Кавадарци е втора најголема општина во Македонија, единствено помала од соседната Општина Прилеп.

Голем дел од обработливото земјиште во општината е со лозови насади и Кавадарци е познат во Европа и светот по квалитетното вино и грозјето.

Според податоците од пописот на население спроведен 2021, во Општина Кавадарци има 35.733 жители. Во градот Кавадарци живеат 15.009 жители, додека во руралните средини 35.971. Во Општина Кавадарци живеат 89.5% Македонци, 2% Роми и остатокот се други етнички заедници. Соодносот на мажи (17.908) – жени (17.825) во општината е 50% – 50%. Во Општина Кавадарци, согласно податоците од пописот во 2021, од вкупната популација процентот на млади е нешто повеќе од 16%. По возрастни категории:

- 15–19 години - 1.873 (947 мажи и 926 жени)
- 20–24 години - 1.941 (1040 мажи и 901 жени)
- 25–29 години - 2.145 (1074 мажи и 1071 жени)

Од вкупно 5.959 млади, само 670 живеат во село, остатокот од 5.289 во град.

Во Општина Кавадарци функционираат шест детски градинки, седум основни училишта и три средни училишта. Овие образовни институции имаат клучна улога во создавањето на идните генерации, но евидентно е дека постои потреба од реформи. Соработката со Министерството за образование и наука (МОН) е неопходна за спроведување на промени во образовните програми и профили, со цел тие да станат пофлексибилни и адаптирани на актуелните и идни потреби на пазарот на трудот. Исто така, потребно е да се воспостават програми за стручна подготовка и преквалификација во дефицитарни занимања, со особен акцент на оние што ќе овозможат конкурентност на младите на локалниот и националниот пазар на труд. Важен дел од овие напори е и континуираното зголемување на атрактивноста на ваквите програми, како и зголемувањето на квотите за запишување.

Координираното дејствување меѓу Агенцијата за вработување на Република Северна Македонија (ABPCM), Центарот за вработување, деловната заедница и општината претставува клучен механизам за креирање и реализација на прецизен Акциски план. Овој план треба да содржи јасно дефинирани и мерливи индикатори, кои ќе обезбедат ефективност и ефикасност. Покрај тоа, ваквиот пристап ќе овозможи подобро насочување на ресурсите, како и навремено идентификување на предизвиците и нивно решавање.

Можни области на дејствување вклучуваат градење на капацитетите и организирање на обуки во соработка со бизнис-секторот, кои ќе ги опфатат потребните вештини за новите трендови и барања на пазарот. Потребно е и воспоставување на пошироки и редовни дискусии меѓу бизнис-секторот, образовните институции, општината, граѓанските организации и другите релевантни чинители за дефинирање на конкретни чекори. Дуалното образование, како интегриран модел кој комбинира теоретско знаење со практично искуство, треба да се воведе во средните училишта со фокус на дефицитарните занимања, како што се техничките и ИТ професии.

Иновациите и ИТ секторот се идентификувани како клучни области за развој, при што општината треба да создаде услови за привлекување на познати ИТ брендови, кои би понудиле квалитетни работни места и услуги. Дополнително, субвенционирањето на млади претприемачи кои нудат ИТ услуги, како и организирањето на специјализирани курсеви и програми за поддршка, ќе обезбедат економски раст и намалување на невработеноста.

Истражувањата покажуваат дека 70% од младите во Кавадарци не се запознаени со можностите за поддршка за започнување сопствен бизнис. Ова укажува на потребата од подобра достапност до информации за обуки, финансиска поддршка и други ресурси. Особено важно е да се елиминираат стереотипите кои ги обесхрабруваат девојките да преземат претприемачки иницијативи, како и да се обезбедат целни мерки за поддршка на жените претприемачи.

Недостатокот на разновидни и креативни занимања како и ниските плати, остануваат значајни предизвици за младите. Ограничените можности за вработување (сендвичари, маркети, фабрики), ги принудуваат младите да бараат работа надвор од општината или земјата, што е значаен фактор за миграцијата. Потребно е општината да се фокусира на создавање економска средина која ќе биде атрактивна за младите и ќе им овозможи реализација на нивните афинитети и вештини.

Младинскиот центар во Кавадарци работи од 14 до 21 часот, а по потреба тоа работно време се продолжува. Центарот нуди различни активности за младите како кариерно советување и насочување, обуки за зајакнување на вработливоста на младите, активности за поддршка на позитивно ментално здравје кај младите, активности за здрави животни навики кај младите, активности за зголемување на младинско учество, активности за намалување на родово базирано насилство и врсничко насилство. Клубовите како уметничко катче, драмски и дебетен се постојани, редовни активности на неделно ниво. Сепак факт е дека центарот е достапен за многу млади поради местоположбата, и нема доволни простории и финансии во однос на активностите што се нудат. Локалниот младински совет, кој е формиран од општината, моментално не функционира, што укажува на потребата од реформа и ревитализација за подобро вклучување на младите во процесите на одлучување.

Културните содржини и простори исто така се ограничени. Иако Домот на културата организира претстави и активности, младите бараат повеќе јавни простори и можности за уметничко изразување, како концерти, изложби и работилници. Во областа на спортот, постојат клубови за различни спортови, но високите цени на активностите ги прават достапни за многумина. Потребно е поддршка за нови спортови, како и зголемување на пристапноста за постојните.

Јавниот превоз е идентификуван како значаен проблем, особено поради нерегуларните линии и нивната несоодветност за учениците. Дополнително, младите укажуваат на недостаток на безбедни зони за рекреација, велосипедски патеки и зелени површини, кои се потребни за подобрување на квалитетот на живот.

Заштитата на животната средина е посочено како проблем кој постои, особено загадувањето на воздухот по однос на кое Кавадарци е меѓу најзагадените градови во Македонија. Младите истакнуваат дека е ниска свеста за екологијата, како и за сите други проблеми кои постојат во општината.

Во однос на социјалната заштита, младите имаат пристап до одредени услуги, но тие не се достапни за сите. Потребно е зголемување на поддршката за менталното здравје, вклучување на професионални психолози во училиштата и обезбедување на специфични здравствени услуги за младите жени.

Заклучно, младите во Кавадарци генерално се чувствуваат безбедно, но укажуваат на одредени безбедносни ризици, како тепачки, кражби и сообраќајни несреќи. Осветлувањето на споредните улици и општата безбедност треба да бидат приоритет. Решавањето на овие прашања бара координиран пристап меѓу сите релевантни чинители, со активна вклученост на младите во процесите на планирање и одлучување.

СТРАТЕГИЈА ЗА МЛАДИ НА ОПШТИНА КАВАДАРЦИ

ВИЗИЈА

Младите во Општина Кавадарци се носители на позитивните промени.

МИСИЈА

Зајакнување на младите да бидат активни чинители и двигатели на развојот во Кавадарци.

СТРАТЕШКИ ОБЛАСТИ И ПРИОРИТЕТИ

СТРАТЕШКА ОБЛАСТ 1 - МЛАДИНСКО УЧЕСТВО

Стратешки цели:

СЦ 1.1: Обезбедување на доследно, ефективно и ефикасно спроведување на Законот за младинско учество

Активности за поддршка на целите:

- Зајакнување на капацитетите на институциите на локално ниво за примена на модели на младинско учество со посебен фокус на службениците за млади.
- Континуирано јакнење на капацитетите на локалните младински совети и обезбедување поддршка за нивно застапување, воведување на иновативни практики и нивно вмрежување.
- Поголема вклученост на младите во процесите на урбано планирање и дизајнирање на јавните простори како и обезбедување можности за нивно користење.
- Подигање на јавната свест кај младите за постоење службеник за млади во локалните и националните институции и користење на овие можности.
- Унапредување на постоечкиот младински центар по мерка на младите со зголемување на пристапноста за лицата со потешкотии во движењето, со повеќе просторни услови и финансии за да можат непречено да се реализираат активностите што се нудат.
- Поддршка на проекти иницирани од млади луѓе во областите што тие ги претпочитаат (куглана, картинг, парк).
- Вклучување на младите во одредувањето приоритети за локалниот буџет за младински проекти.

СЦ 1.2: Зголемено учество на младите во процесите на донесување одлуки во рамки на образовните установи во насока на развивање и примена на модерни и напредни образовни политики по мерка на младите

Активности за поддршка на целите:

- Континуирана едукација и информирање на младите за важноста и придобивките од младинското учество во образовниот процес.
- Континуирано јакнење на компетенциите на наставниот кадар и членовите на органите на управување во средните училишта за поддршка на младинското организирање и учество на младите во процесите на одлучување.

СЦ 1.3: Зајакнат младински активизам во рамки на дигиталниот простор

Активности за поддршка на целите:

- Обезбедување пристап до дигитални алатки за младинско учество и подобрување на инфраструктурата за информатичка технологија во јавните простори, вклучувајќи асистивна технологија за млади лица со попреченост и едукација за нивна примена.
- Воспоставување онлајн платформи за консултација и вклучување на младите.

СЦ 1.4: Зајакнати и оддржливи капацитети на младинскиот сектор како партнер на институциите при креирањето политики за поквалитетен живот на младите

Активности за поддршка на целите:

- Поттикнување на системско вмрежување и структурна соработка помеѓу формите на младинско организирање, младите и носителите на одлуки во рамки на структурен младински дијалог (младински лаборатории).
- Континуирано јакнење на капацитетите на младинските организации за подобрување на својата самоодржливост како и поттикнување на формирање на нови младински организации и нивна поддршка, со фокус на помалку развиените региони и области кои таргетираат маргинализирани млади

СТРАТЕШКА ОБЛАСТ 2 - ОБРАЗОВАНИЕ

Стратешки цели:

СЦ 2.1: Младите добиваат еднаков пристап до квалитетно образование кое ги оспособува за подобро функционирање во современото општество

Активности за поддршка на целите:

- Зголемување на пристапот до образование на младите, особено младите од ранливите категории.
- Обезбедување на механизми преку кои младите ќе може да учествуваат во подобрување на наставата и средината за учење, како и други аспекти кои влијаат на нивното задоволство.
- Промовирање на инклузивноста во образовните установи.
- Зголемено користење на ИКТ во наставата, како и креирање и надградба на дигиталните платформи за собирање на наставните материјали/ учебници/ видеа од часови, односно наставни содржини во училиштата.
- Дигитализирање на административните услуги во образовниот процес за средношколците.

СЦ 2.2: Подобрена инфраструктура за образување на младите, и креирани подобри услови за постигнување на нивните потенцијали

Активности за поддршка на целите:

- Осовременување и подобрување на инфраструктурата во образовните објекти, вклучувајќи ја енергетската ефикасност и дигиталната инфраструктура.
- Користење на инфраструктурата во училиштата за организирање воннаставни активности од интерес за учениците/ младите.
- Подобрување на пристапноста на образовните објекти за младите лица со попречености обезбедување на соодветно адаптирани образовни материјали за непречено следење на наставата, како учебници, лектури и други наставни помагала.
- Подобрување на услугите од јавниот превоз, посебно од аспект на редовност на линиите и временски прилагодени на потребите на младите.

СЦ 2.3: Во рамки на образовниот процес младите стекнуваат знаења и вештини кои ги прават компетентни на пазарот на трудот и добиваат континуирана поддршка во процесот на избор на професија согласно нивните лични афинитети

Активности за поддршка на целите:

- Овозможување на кариерно насочување и советување за младите на сите нивоа на образование.
- Подобрување на врските помеѓу училиштата, бизнисите, граѓанските организации и високообразовните институции и воведување механизми за заедничко креирање на образовни содржини, посебно вон наставни активности.
- Обезбедување на младите со можности за стекнување претприемачки вештини во рамки на образовниот процес.
- Зголемување на обемот на практично образование и учење преку работа во средните стручни училишта.

СЦ 2.4: Младите се вмрежени, соработуваат, учат и споделуваат искуства со млади од други образовни институции, во и надвор од државата

Активности за поддршка на целите:

- Градење на капацитетите на наставниот кадар за мобилизирање на средства и проектен менаџмент.
- Воспоставување на стратешка рамка за интернационализација на образованието.
- Промовирање на можности и поддршка за меѓународна мобилност на ученици и наставен кадар.

СТРАТЕШКА ОБЛАСТ 3 - ЗДРАВСТВО

Стратешки цели:

СЦ 3.1: Подобрена ментална благосостојба на младите

Активности за поддршка на целите:

- Отворање нови и/или ревитализирање на постоечките Центри за ментално здравје и создавање можност за електронски консултации и советувања насочени кон зголемување на достапноста на услуги и намалување на времето на чекање за овие услуги за сите млади, особено за млади од рурални средини, млади со попреченост и млади во ризик.
- Отворање на советувањата за психолошка помош и советување достапна за сите категории млади.
- Креирање и операционализација на локалните тела за справување со родово базирано насилство.
- Спроведување активности за превенција на користење психотропни супстанции, интернет зависност, рани знаци на бихејвиорални и ментални нарушувања кај млади лица (кампањи, работилници, трибини, услуги за поддршка).

СЦ 3.2: Промоција на здрави животни навики кај младите

Активности за поддршка на целите:

- Промоција на здрава храна и обезбедување субвенции за здрав оброк во училиштата.
- Подобрување на капацитетите и условите за исхрана во рамки на училиштата.
- Обезбедување простори за физичка активност и спортски активности кои ќе бидат бесплатни за сите млади и пристапни за млади со попреченост.
- Отворање на куглана.

- Отворање на картинг терен.
- Планирање на велосипедски рути низ градот
- Затворен базен. Обезбедување на објект за спорт и рекреација, достапен преку целата година.
- Скејт паркови: Реконструкција на постојните и промоција на активности за млади Поттикнување и поддршка за женски спортски клубови од различни, помалку застапени и доминантно машки спортови.

СЦ 3.3: Младите живеат и создаваат здрава животна среина

Активности за поддршка на целите:

- Подобрување на постоечката и проширување на нова инфраструктура за активен транспорт (пешачење, велосипедизам и сл.) и достапност на истата за лицата со попреченост.
- Подобрување и проширување на инфраструктурата за селектирање на отпад во сите училишта, високообразовни институции, младински центри и младински домови.
- Инсталирање машини за рециклирање на пластика, кои ќе нудат стимулации за младите (на пр. попусти).
- Зголемување на учеството на младите од сите категории во носење одлуки и планирање на животната средина.
- Системско решавање на проблемот со кучињата скиници.
- Организирање повеќе еколошки акции.

СТРАТЕШКА ОБЛАСТ 4 - КУЛТУРА

Стратешки цели:

СЦ 4.1: Младите се вклучени во создавањето на културните политики

Активности за поддршка на целите:

- Поттикнување на младите да учествуваат во создавање на интегративни и инклузивни културни политики на локално ниво со вклучување на нивните потреби и интереси во полето на културата.
- Воспоставување механизми на финансирање на културната продукција и соработка на млади во локалните заедници.

СЦ 4.2: Младите имаат достапен простор за културна креација и слободно културно изразување и учествуваат во културното творештво на локално, национално и меѓународно ниво

Активности за поддршка на целите:

- Обезбедување на лесно достапна и слободна за користење културна инфраструктура од јавен карактер за културно и уметничко творештво на младите.
- Развивање програмски партнерства и соработка меѓу младите и јавните културни институции во насока на заедничко планирање и имплементација на културни и уметнички програми од интерес на младите.
- Обновување на киното во Кавадарци.
- Организирање повеќе рок концерти.
- Гејминг клубови: Отворање на простори за електронски спортови и игри.
- 3D кино: Инвестиција во нови технологии за забава и култура
- Поддршка на младите за организирање активности и настани од интерес за младите.

СТРАТЕШКА ОБЛАСТ 5 - ВРАБОТУВАЊЕ И ПРЕТПРИЕМНИШТВО

Стратешки цели:

СЦ 5.1: Поволни услови за поддршка и развој на претприемништвото, иновации и креирање пристојни работни места за младите

Активности за поддршка на целите:

- Поддршка за девојчиња и жени за претприемништво преку обуки и грантови.
- Поддршка на младите во дигитализација на сопствените бизниси.
- Поддршка на иновациите во зелена економија.
- Поддршка на стартапи од млади со висок потенцијал во стратешки сектори за општината.
- Поддршка на младите претприемачи во руралните области за развој на земјоделието и туризмот.
- Да се обезбедат фондови на локално ниво преку грантови и/или кредити за започнување бизнис;
- Јакнење на капацитетите на младите преку обуки и практична работа во управувањето со финансиите, маркетингот и деловното работење.
- Поголема поддршка и иницијатива од општината за поттикнување на младинското претприемништво.
- Да се обезбеди полесен пристап до информации за грантови, заеми и субвенции за нови бизниси.
- Воспоставување на механизми (мрежи) за поддршка и партнери кои ќе помогнат во развојот на бизнисот.
- Создавање coworking простори или центри за иновации каде младите ќе можат да работат и да ги развиваат своите идеи.
- Образовни програми и обуки за претприемачи

СЦ 5.2: Подобрена усогласеноста помеѓу понудата и побарувачката на пазарот на трудот, поголема инклузија на младите со помалку можности на пазарот на трудот и намалување на јазот помеѓу мажите и жените

Активности за поддршка на целите:

- Подобрување на меките вештини кај младите лица.
- Подобрување на информираноста на младите за исходите на пазарот на трудот за занимањата.
- Јакнење на кариерното советување посебно кај млади во НЕЕТ (не се во образование, обука или вработување).
- Јакнење на механизми за стимулирање на компаниите да го зголемат учеството на млади во своите компании и да обезбедат тренинг можности за подобрување на вештините.

СТРАТЕШКА ОБЛАСТ 6 - РОДОВА РАМНОПРАВНОСТ

Стратешки цели:

СЦ 2.1: Обезбедена социјална и правна поддршка за жени и девојки

Активности за поддршка на целите:

- Отворање центри за згрижување деца за да им се олесни на младите жени кои се родители и сакаат да продолжат со кариера или образование.
- Обезбедување социјална поддршка во руралните средини (градинки).
- Социјална и правна поддршка за жени со социјални проблеми.

- Сервис за поддршка за мајки и трудници.
- Специјални услуги за поддршка за жени кои се соочуваат со семејно насилство, вклучувајќи засолништа и правна помош (Центар за заштита на жените од насилство, повеќе сигурни куќи за жени жртви на насилство).
- Парична помош за млади мајки.
- Едукации за правата на жените.
- Услуги за советување за справување со семејни конфликти и насилство.
- Група за психолошка поддршка за справување со социјален притисок.

СЦ 6.2: Здрави, свесни и сексуално слободни млади кои имаат пристап до услуги за сексуално и репродуктивно здравје

Активности за поддршка на целите:

- Поголема достапност на информации поврзани со сексуално и репродуктивно здравје во рамки на воншколските активности.
- Подобрување на пристапот до услуги за семејно планирање и модерни контрацептиви, со ставање на модерната контрацепција на позитивната листа на лекови.
- Обезбедување на бесплатни санитарни и менструални продукти за млади од сите категории.
- Да се обезбедат гинеколози во општината.
- Да се организираат обуки и работилници посветени на женското и машкото здравје.
- Програми за здрава исхрана и физичка активност за жени.
- Формирање женски спортски клубови.

СЦ 6.3: Поддршка и развој на женското претприемништво

Активности за поддршка на целите:

- Центар за поддршка на млади жени кој нуди психолошко советување, правна помош и менторство за лично и професионално зајакнување.
- Обуки за нови вештини како што се ИТ, графички дизајн или занаети кои можат да им помогнат на младите жени да започнат мали бизниси.
- Кампањи кои промовираат родова еднаквост и предизвикуваат родови стереотипи во локалната заедница.
- Образовни програми за лидерство, претприемништво и финансиско управување, кои ќе им помогнат на младите жени да се вклучат во работната сила.
- Воведување на програми за финансиска писменост кај девојчиња.
- Финансиска поддршка и стипендии за образование

СЛЕДЕЊЕ И ЕВАЛУАЦИЈА

Службеникот за млади во општина Кавадарци во соработка со останатите општински служби ќе биде одговорен за следење и евалуација на имплементацијата на Стратегијата за млади на Општина Кавадарци. Службеникот за млади ќе изготвува годишни извештаи за постигнатите резултати во имплементацијата на активностите од стратегијата и истите ќе ги доставува до Градоначалникот и Советот на општината. Извештаите ќе се разгледуваат од страна на Советот во секој прв квартал (јануари – март) во наредната година за достигнувањата во претходната.

ФИНАНСИРАЊЕ НА СТРАТЕГИЈАТА

За имплементација на активностите од овој стратешки документ потребно е предвидување на финансиска и техничка поддршка од страна на Буџетот на општината, од страна на Буџетите на институциите инволвирани и надлежни за оваа област, но и од страна на надворешно финансирање и донации посебно предвидени со користење на претпристапните фондови на ЕУ, или некои билатерални договори. Изворите на финансии, предвидени за имплементација на Стратешкиот план, општината ќе ги обезбедува преку средства предвидени со буџетот на општината.

Финансирањето и спроведувањето на оваа Стратегијата ќе се разгледува еднаш до два пати годишно и ќе се прави преглед на започнати или реализирани остварувања како и тековна подготовка на годишни акциони планови за годишно планирање на финансирање на стратегијата.

Вкупната сума за спроведување на оваа Стратегија е околу 30 600 000 денари, со тоа што поради потребите од инфраструктурни зафати, како предуслов за спроведување на некои од мерките, се очекува овој износ да не биде поделен на еднакви делови, туку финансирањето да биде поголемо во првата година од имплементацијата.

АКЦИСКИ ПЛАН

Стратешка област 1 - Младинско учество

Стратешка цел 1.1: Обезбедување на доследно, ефективно и ефикасно спроведување на Законот за младинско учество

МЕРКА/АКТИВНОСТ	ИНДИКАТОР/ПОКАЗАТЕЛ	БУЏЕТ	ВРЕМЕНСКА РАМКА	ОДГОВОРНО ЛИЦЕ/ИНСТИТУЦИЈА
Зајакнување на капацитетите на институциите на локално ниво за примена на модели на младинско учество со посебен фокус на службениците за млади.	-Број на состаноци на ЛМС -Број на препораки од ЛМС до Советот на Општината -Број на обуки за млади -Број на млади кои посетувале обуки (податоци разделени по род, возраст, етничко потекло) -Број на обуки за наставен кадар за младински прашања -Број на спроведени младински иницијативи -Висина на издвоени општински средства за проекти за млади	1 000 000	2025 - 2029	Општина Кавадарци/ ГО
			2025 - 2029	Општина Кавадарци /ГО,
			2025 - 2029	Општина Кавадарци /ГО
Континуирано јакнење на капацитетите на локалните младински совети и обезбедување поддршка за нивно застапување, воведување на иновативни практики и нивно вмрежување.	-Функционален Младински центар (повеќе, поголеми простории, обезбедени финансии за активности) -Број на посети во младинскиот центар (податоци разделени по род, возраст, етничко потекло) -Број на настани за млади и организирани од млади во младинскиот центар -Број на поддржани младински иницијативи -Број на млади присутни на јавните расправи за буџетот (податоци разделени по род, возраст, етничко потекло)	1 000 000	2025 - 2029	Општина Кавадарци
Поголема вклученост на младите во процесите на урбано планирање и дизајнирање на	-Број на препораки за буџетот дадени и прифатени (податоци разделени по род, возраст, етничко потекло)		2025 - 2029	Општина Кавадарци

јавните простори како и обезбедување можности за нивно користење.				
Подигање на јавната свест кај младите за постоење службеник за млади во локалните и националните институции и користење на овие можности.			2025 - 2029	Општина Кавадарци /ГО
Унапредување на постоечкиот младински центар по мерка на младите со зголемување на пристапноста за лицата со потешкотии во движењето, со повеќе просторни услови и финансии за да можат непречено да се реализираат активностите што се нудат.			2025 - 2029	Општина Кавадарци /ГО
Поддршка на проекти иницирани од млади луѓе во областите што			2025 - 2029	Општина Кавадарци /ГО

тие ги претпочитаат (куглана, картинг, парк).				
Вклучување на младите во одредувањето приоритети за локалниот буџет за младински проекти.			2025 - 2029	Општина Кавадарци

Стратешка цел 1.1: Зголемено учество на младите во процесите на донесување одлуки во рамки на образовните установи во насока на развивање и примена на модерни и напредни образовни политики по мерка на младите

МЕРКА/АКТИВНОСТ	ИНДИКАТОР/ПОКАЗАТЕЛ	БУЏЕТ	ВРЕМЕНСКА РАМКА	ОДГОВОРНО ЛИЦЕ/ИНСТИТУЦИЈА
Континуирана едукација и информирање на младите за важноста и придобивките од младинското учество во образовниот процес.	-Број на обуки за млади -Број на млади кои посетувале обуки (податоци разделени по род, возраст, етничко потекло) -Број на обуки за наставен кадар за младински прашања	250000	2025 - 2029	Образовни институции/ ГО
Континуирано јакнење на компетенциите на наставниот кадар и членовите на органите на управување во средните училишта за поддршка на			2025 - 2029	Образовни институции/ ГО

младинското организирање и учество на младите во процесите на одлучување.				
---	--	--	--	--

Стратешка цел 1.3: Зајакнат младински активизам во рамки на дигиталниот простор

МЕРКА/АКТИВНОСТ	ИНДИКАТОР/ПОКАЗАТЕЛ	БУЏЕТ	ВРЕМЕНСКА РАМКА	ОДГОВОРНО ЛИЦЕ/ИНСТИТУЦИЈА
Обезбедување пристап до дигитални алатки за младинско учество и подобрување на инфраструктурата за информатичка технологија во јавните простори, вклучувајќи асистивна технологија за млади лица со попреченост и едукација за нивна примена.	-Воведени дигитални алатки -Воспоставена платформа за консултација -Процент на задоволство од алатките ((податоци разделени по род, возраст, етничко потекло)	100 000	2025 - 2029	Општина Кавадарци /ГО
Воспоставување онлајн платформи за консултација и вклучување на младите.			2025	Општина Кавадарци /ГО

Стратешка цел 1.4: Зајакнати и оддржливи капацитети на младинскиот сектор како партнер на институциите при креирањето политики за поквалитетен живот на младите

МЕРКА/АКТИВНОСТ	ИНДИКАТОР/ПОКАЗАТЕЛ	БУЏЕТ	ВРЕМЕНСКА РАМКА	ОДГОВОРНО ЛИЦЕ/ИНСТИТУЦИЈА
Поттикнување на системско вмрежување и структурна соработка помеѓу формите на младинско организирање, младите и носителите на одлуки во рамки на структурен младински дијалог (младински лаборатории).	-Број на поддржани младински иницијативи -Број на реализирани обуки за јакнење на капацитети на младински организации	300 000	2025 - 2029	Општина Кавадарци /ГО
Континуирано јакнење на капацитетите на младинските организации за подобрување на својата самоодржливост како и поттикнување на формирање на нови младински организации и нивна поддршка, со фокус на помалку развиените			2025 - 2029	Општина Кавадарци /ГО

региони и области кои таргетираат маргинализирани млади.				
--	--	--	--	--

Стратешка област 2 – Образование

Стратешка цел 2.1: Младите добиваат еднаков пристап до квалитетно образование кое ги оспособува за подобро функционирање во современото општество

МЕРКА/АКТИВНОСТ	ИНДИКАТОР/ПОКАЗАТЕЛ	БУЏЕТ	ВРЕМЕНСКА РАМКА	ОДГОВОРНО ЛИЦЕ/ИНСТИТУЦИЈА
Зголемување на пристапот до образование на младите, особено младите од ранливите категории.	-Процент на млади вклучени во образовниот процес -Развиени најмалку 2 механизми преку кои младите учествуваат во подобрување на наставата и средината за учење -Број на спроведени активности за промоција на инклузивноста во образовните установи - Надградена и функционална платформа за собирање на наставните материјали - дигитализирана најмалку една административна услуга	500 000	2025 - 2029	Општина Кавадарци/ образовни институции
Обезбедување на механизми преку кои младите ќе може да учествуваат во подобрување на наставата и средината за учење, како и други аспекти кои влијаат на нивното задоволство.			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ образовни институции/ ГО
Промовирање на инклузивноста во образовните установи			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ образовни институции/ ГО

Зголемено користење на ИКТ во наставата, како и креирање и надградба на дигиталните платформи за собирање на наставните материјали/ учебници/ видеа од часови, односно наставни содржини во училиштата.			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ образовни институции
Дигитализирање на административните услуги во образовниот процес за средношколците.			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ образовни институции

Стратешка цел 2.2: Подобрена инфраструктура за образување на младите, и креирани подобри услови за постигнување на нивните потенцијали

МЕРКА/АКТИВНОСТ	ИНДИКАТОР/ПОКАЗАТЕЛ	БУЏЕТ	ВРЕМЕНСКА РАМКА	ОДГОВОРНО ЛИЦЕ/ИНСТИТУЦИЈА
Осовременување и подобрување на инфраструктурата во образовните објекти, вклучувајќи ја енергетската ефикасност и	-Обезбеден интернет пристап за сите ученици во училиштата -Број на набавени и достапни компјутери -Број на организирани воннаставни активности -Обезбедување пристапност на сите образовни објекти	1 000 000	2025 - 2029	Општина Кавадарци/ образовни институции/ ГО

дигиталната инфраструктура.	-обезбедени адаптирани материјали за учење за лицата со попречености - воспоставен функционален и навремен јавен превоз -процент на задоволство од јавниот превоз (податоци разделени по род, возраст, етничко потекло)			
Користење на инфраструктурата во училиштата за организирање воннаставни активности од интерес за учениците/ младите.			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ образовни институции/ ГО
Подобрување на пристапноста на образовните објекти за младите лица со попречености, обезбедување на соодветно адаптирани образовни материјали за непречено следење на наставата, како учебници, лектури и други наставни помагала.			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ образовни институции/ ГО
Подобрување на услугите од јавниот превоз, посебно од аспект на редовност на линиите и временски			2025 - 2029	Општина Кавадарци

прилагодени на потребите на младите.				
--------------------------------------	--	--	--	--

Стратешка цел 2.3: Во рамки на образовниот процес младите стекнуваат знаења и вештини кои ги прават компетентни на пазарот на трудот и добиваат континуирана поддршка во процесот на избор на професија согласно нивните лични афинитети

МЕРКА/АКТИВНОСТ	ИНДИКАТОР/ПОКАЗАТЕЛ	БУЏЕТ	ВРЕМЕНСКА РАМКА	ОДГОВОРНО ЛИЦЕ/ИНСТИТУЦИЈА
Овозможување на кариерно насочување и советување за младите на сите нивоа на образование.	-Број на реализирани кариерни советувања со училиштата -Број на потпишани меморандуми за соработка -Број на реализирани заеднички воннаставни активности Б-рој на настани/ обуки/ предавања за претприемништво	250 000	2025 - 2029	Образовни институции/ ГО
Подобрување на врските помеѓу училиштата, бизнисите, граѓанските организации и високообразовните институции и воведување механизми за заедничко креирање на образовни содржини, посебно вон наставни активности.			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ образовни институции/ ГО/ БС
Обезбедување на младите со можности за стекнување претприемачки			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ образовни институции/ ГО

вештини во рамки на образовниот процес.				
Зголемување на обемот на практично образование и учење преку работа во средните стручни училишта.			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ образовни институции/ ГО/ БС

Стратешка цел 2.4: Младите се вмрежени, соработуваат, учат и споделуваат искуства со млади од други образовни институции, во и надвор од државата

МЕРКА/АКТИВНОСТ	ИНДИКАТОР/ПОКАЗАТЕЛ	БУЏЕТ	ВРЕМЕНСКА РАМКА	ОДГОВОРНО ЛИЦЕ/ИНСТИТУЦИЈА
Градење на капацитетите на наставниот кадар за мобилизирање на средства и проектен менаџмент.	-Број на обуки -Број на обучен персонал -Број на ученици и број на наставници кои учествувале во меѓународни мобилности (податоци разделени по род, возраст, етничко потекло)	250 000	2025 - 2029	Општина Кавадарци/ образовни институции/ ГО
Воспоставување на стратешка рамка за интернационализација на образованието.			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ образовни институции/ ГО
Промовирање на можности и поддршка за меѓународна мобилност на ученици и наставен кадар.			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ образовни институции/ ГО

Стратешка област 3 – Здравство

Стратешка цел 3.1: Подобрена ментална благосостојба на младите

МЕРКА/АКТИВНОСТ	ИНДИКАТОР/ПОКАЗАТЕЛ	БУЏЕТ	ВРЕМЕНСКА РАМКА	ОДГОВОРНО ЛИЦЕ/ИНСТИТУЦИЈА
Отворање нови и/или ревитализирање на постоечките Центри за ментално здравје и создавање можност за електронски консултации и советувања насочени кон зголемување на достапноста на услуги и намалување на времето на чекање за овие услуги за сите млади, особено за млади од рурални средини, млади со попреченост и млади во ризик.	-Оперативни Центри за ментално здравје -Број на онлајн консултации -Достапно и бесплатно советувалиште за психолошка помош и советување -Број на обуки -Број на организирани настани за превенција	900 000	2025 - 2026	Општина Кавадарци/ здравствени институции/ ГО
Отворање на советувалишта за психолошка помош и советување достапна			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ здравствени институции/ ГО

за сите категории млади.				
Креирање и операционализација на локалните тела за справување со родово базирано насилство.			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ здравствени институции/ полиција/ ГО
Спроведување активности за превенција на користење психотропни супстанции, интернет зависност, рани знаци на бихејвиорални и ментални нарушувања кај млади лица (кампањи, работилници, трибини, услуги за поддршка).			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ здравствени институции/ полиција/ ГО
			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ образови институции/ ГО

Стратешка цел 3.2: Промоција на здрави животни навики кај младите

МЕРКА/АКТИВНОСТ	ИНДИКАТОР/ПОКАЗАТЕЛ	БУЏЕТ	ВРЕМЕНСКА РАМКА	ОДГОВОРНО ЛИЦЕ/ИНСТИТУЦИЈА
Промоција на здрава храна и обезбедување субвенции за здрав оброк во училиштата.	-Подобрен ученички стандард -Обезбеден простор во рамките на училиштата за исхрана на учениците	6 000 000	2025 - 2029	Општина Кавадарци/ образови институции/ ГО

Подобрување на капацитетите и условите за исхрана во рамки на училштата.	-Отворање нови спортски терени и нови спортски содржини -Број на женски спортски клубови		2025 - 2029	Општина Кавадарци/ образовни институции
Обезбедување простори за физичка активност и спортски активности кои ќе бидат бесплатни за сите млади и пристапни за млади со попреченост.			2025 - 2029	Општина Кавадарци
Отворање на куглана.			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ БС
Отворање на картинг терен.			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ БС
Планирање на велосипедски рути низ градот.			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ БС
Затворен базен: Обезбедување на објект за спорт и рекреација, достапен преку целата година.			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ БС
Скејт паркови: Реконструкција на постојните и промоција на активности за млади.			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ БС

Поттикнување и поддршка за женски спортски клубови од различни, помалку застапени и доминантно машки спортови.			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ ГО
			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ образовни институции/

Стратешка цел 3.2: Младите живеат и создаваат здрава животна средина

МЕРКА/АКТИВНОСТ	ИНДИКАТОР/ПОКАЗАТЕЛ	БУЏЕТ	ВРЕМЕНСКА РАМКА	ОДГОВОРНО ЛИЦЕ/ИНСТИТУЦИЈА
Подобрување на постоечката и проширување на нова инфраструктура за активен транспорт (пешачење, велосипедизам и сл.) и достапност на истата за лицата со попреченост.	-Број на организирани еколошки акции -Број на организирани настани/ обуки за еколошките пробл-ми и справување со истите -Изградени патеки за пешачење -Изградени велосипедски патеки -Обезбедена инфраструктура за селектирање отпад во сите образовни институции -Број на поставени вендинг машини -Број на консултации со младите за планирање на животната средина	6 000 000	2025 - 2029	Општина Кавадарци
			2025 - 2029	Општина Кавадарци
Подобрување и проширување на инфраструктурата за селектирање на отпад во сите училишта, високообразовни институции, младински центри и младински домови.	-Намален број на кучиња скитници		2025 - 2029	Општина Кавадарци

Инсталирање машини за рециклирање на пластика, кои ќе нудат стимулации за младите (на пр. попусти).				
Зголемување на учеството на младите од сите категории во носење одлуки и планирање на животната средина.			2025 - 2029	Општина Кавадарци
Системско решавање на проблемот со кучињата скиници			2025 - 2029	Општина Кавадарци
Организирање повеќе еколошки акции.			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ ГО/ Образовни институции

Стратешка област 4 – Култура

Стратешка цел 4.1: Младите се вклучени во создавањето на културните политики

МЕРКА/АКТИВНОСТ	ИНДИКАТОР/ПОКАЗАТЕЛ	БУЏЕТ	ВРЕМЕНСКА РАМКА	ОДГОВОРНО ЛИЦЕ/ИНСТИТУЦИЈА
Поттикнување на младите да учествуваат во создавање на интегративни и инклузивни културни	-Број на вклучени млади во планирањето на културните политики -Број на поддржани иницијативи на млади поврзани со културна продукција (податоци разделени по род, возраст, етничко потекло)	250 000	2025 - 2029	Општина Кавадарци/ културни институции

политики на локално ниво со вклучување на нивните потреби и интереси во полето на културата.				
Воспоставување механизми на финансирање на културната продукција и соработка на млади во локалните заедници.			2025 - 2029	Општина Кавадарци

Стратешка цел 4.1: Младите имаат достапен простор за културна креација и слободно културно изразување и учествуваат во културното творештво на локално, национално и меѓународно ниво

МЕРКА/АКТИВНОСТ	ИНДИКАТОР/ПОКАЗАТЕЛ	БУЏЕТ	ВРЕМЕНСКА РАМКА	ОДГОВОРНО ЛИЦЕ/ИНСТИТУЦИЈА
Обезбедување на лесно достапна и слободна за користење културна инфраструктура од јавен карактер за културно и уметничко творештво на младите.	-број на обезбедени и слободни за користење културни простори од јавен карактер -Број на заеднички реализирани настани -Оперативно кино -Број на организирани концерти -Број на настани за млади	1 000 000	2025 - 2029	Општина Кавадарци
Развивање програмски партнерства и соработка меѓу младите и јавните културни институции во насока на			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ културни институции

заедничко планирање и имплементација на културни и уметнички програми од интерес на младите.				
Обновување на киното во Кавадарци.			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ БС
Организирање повеќе рок концерти.			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ БС
Гејминг клубови: Отворање на простори за електронски спортови и игри.			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ БС
3D кино: Инвестиција во нови технологии за забава и култура			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ БС
Поддршка на младите за организирање активности и настани од интерес за младите.			2025 - 2029	Општина Кавадарци

Стратешка област 5 – Вработување и претприемништво

Стратешка цел 5.1: Поволни услови за поддршка и развој на претприемништвото, иновации и креирање пристојни работни места за младите

МЕРКА/АКТИВНОСТ	ИНДИКАТОР/ПОКАЗАТЕЛ	БУЏЕТ	ВРЕМЕНСКА РАМКА	ОДГОВОРНО ЛИЦЕ/ИНСТИТУЦИЈА
Поттикнување и поддршка на младите	-Број на поддржани бизнис идеи од млади (податоци разделени по род, возраст, етничко потекло)	10 000 000	2025 - 2029	Општина Кавадарци/ БС/ ГО

да отпочнат и развијат сопствен бизнис.	-Број на обуки за претприемништво -Формиран фонд за поддршка на дигитализацијата на бизнисите на млади -Фонд за поддршка на иновации во зелена економија -Бизнис инкубатор за млади претприемачи -Број на обуки и практична работа во управувањето со финансиите, маркетингот и деловното работење (податоци разделени по род, возраст, етничко потекло) -Воспоставена онлајн платформа за пристап до информации за грантови, заеми и субвенции за нови бизниси. -Отворен центар за иновации			
Поддршка за девојчиња и жени за претприемништво преку обуки и грантови			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ БС/ ГО
Поддршка на младите во дигитализација на сопствените бизниси			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ БС/ ГО
Поддршка на иновациите во зелена економија.			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ БС/ ГО
Поддршка на стартапи од млади со висок потенцијал во стратешки сектори за општината.			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ БС/ ГО
Поддршка на младите претприемачи во руралните области за развој на земјоделието и туризмот.			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ БС/ ГО
Да се обезбедат фондови на локално ниво преку грантови и/или кредити за започнување бизнис.			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ БС/ ГО
			2025 - 2029	Општина Кавадарци

Јакнење на капацитетите на младите преку обуки и практична работа во управувањето со финансиите, маркетингот и деловното работење.			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ БС/ ГО
Поголема поддршка и иницијатива од општината за поттикнување на младинското претприемништво.			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ БС/ ГО
Да се обезбеди полесен пристап до информации за грантови, заеми и субвенции за нови бизниси.			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ БС/ ГО
Воспоставување на механизми (мрежи) за поддршка и партнери кои ќе помогнат во развојот на бизнисот.			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ БС/ ГО
Создавање coworking простори или центри за иновации каде младите ќе можат да			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ БС/ ГО

работат и да ги развиваат своите идеи.				
Образовни програми и обуки за претприемачи.			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ БС/ ГО

Стратешка цел 5.1: Подобрена усогласеноста помеѓу понудата и побарувачката на пазарот на трудот, поголема инклузија на младите со помалку можности на пазарот на трудот и намалување на јазот помеѓу мажите и жените.

МЕРКА/АКТИВНОСТ	ИНДИКАТОР/ПОКАЗАТЕЛ	БУЏЕТ	ВРЕМЕНСКА РАМКА	ОДГОВОРНО ЛИЦЕ/ИНСТИТУЦИЈА
Подобрување на меките вештини кај младите лица.	-Број на организирани обуки за млади -Број на информирани млади за исходите на пазарот на трудот за занимањата -Број на опфатени млади со кариерно советување (податоци разделени по род, возраст, етничко потекло)	500 000	2025 - 2029	ГО
Подобрување на информираноста на младите за исходите на пазарот на трудот за занимањата.			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ образовни институции/ ГО
Јакнење на кариерното советување посебно кај млади во НЕЕТ (не се во образование, обука или вработување).			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ образовни институции/ ГО
Јакнење на механизми за стимулирање на компаниите да го зголемат учеството на млади во своите компании и да			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ БС

обезбедат тренинг можности за подобрување на вештините.				
--	--	--	--	--

Стратешка област 6 – Родова рамноправност

Стратешка цел 6.1: Обезбедена социјална и правна поддршка за жени и девојки.

МЕРКА/АКТИВНОСТ	ИНДИКАТОР/ПОКАЗАТЕЛ	БУЏЕТ	ВРЕМЕНСКА РАМКА	ОДГОВОРНО ЛИЦЕ/ИНСТИТУЦИЈА
Отворање центри за згрижување деца за да им се олесни на младите жени кои се родители и сакаат да продолжат со кариера или образование.	-Отворен центар за поддршка -Број на курсеви -Број на посетителки на курсевите -Број на запишани деца во новоотворените градинки -Број на корисници на нововоедените услуги -Број на советувашишта -Број на кориснички	500 000	2025 - 2029	Општина Кавадарци
Обезбедување социјална поддршка во руралните средини (градинки).			2025 - 2029	Општина Кавадарци
Социјална и правна поддршка за жени со социјални проблеми			2025 - 2029	Општина Кавадарци
Сервис за поддршка за мајки и трудници.			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ГО
Специјални услуги за поддршка за жени кои			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ ЦСЗ/ ГО

се соочуваат со семејно насилство, вклучувајќи засолништа и правна помош (Центар за заштита на жените од насилство, повеќе сигурни куќи за злоставувани жени.			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ ЦСЗ/ ГО
Парична помош за млади мајки.			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ ЦСЗ/ ГО
Едукации за правата на жените.			2025 - 2029	Општина Кавадарци
Услуги за советување за справување со семејни конфликти и насилство.			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ ГО
Група за психолошка поддршка за справување со социјален притисок.			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ ЦСЗ/ ГО

Стратешка цел 6.2: Здрави, свесни и сексуално слободни млади кои имаат пристап до услуги за сексуално и репродуктивно здравје

МЕРКА/АКТИВНОСТ	ИНДИКАТОР/ПОКАЗАТЕЛ	БУЏЕТ	ВРЕМЕНСКА РАМКА	ОДГОВОРНО ЛИЦЕ/ИНСТИТУЦИЈА
Поголема достапност на информации поврзани со сексуално и репродуктивно здравје во рамки на	-Број на обуки за женското и за машкото здравје -Зголемен број на корисници на модерни контрацептиви -Обезбедени бесплатни менструални и санитарни продукти за млади од сите категории	800 000	2025 - 2029	Општина Кавадарци/ здравствени институции/ ГО

воншколските активности.	-Број на специјализанти по гинекологија -Број на формирани женски клубови			
Подобрување на пристапот до услуги за семејно планирање и модерни контрацептиви, со ставање на модерната контрацепција на позитивната листа на лекови.			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ здравствени институции/ ГО
Обезбедување на бесплатни санитарни и менструални продукти за млади од сите категории.			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ здравствени институции/ ГО
Да се обезбедат гинеколози во општината.			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ здравствени институции/
Да се организираат обуки и работилници посветени на женското и машкото здравје			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ здравствени институции/ ГО
Програми за здрава исхрана и физичка активност за жени			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ ГО
Формирање женски спортски клубови			2025 - 2029	Општина Кавадарци

Стратешка цел 6.3: Поддршка и развој на женското претприемништвото

МЕРКА/АКТИВНОСТ	ИНДИКАТОР/ПОКАЗАТЕЛ	БУЏЕТ	ВРЕМЕНСКА РАМКА	ОДГОВОРНО ЛИЦЕ/ИНСТИТУЦИЈА
Центар за поддршка на млади жени кој нуди психолошко советување, правна помош и менторство за лично и професионално зајакнување.	Број на обуки согласно потребите на жените -Зголемен број на нови бизниси стартувани од жени -Зголемен профит на бизнисите водени од жени -Воведена и достапна програма за финансиска писменост кај девојчињата -Број на доделени стипендии на девојчиња (податоци разделени по возраст, етничко потекло)	1 000 000	2025 - 2029	Општина Кавадарци/ ГО
Обуки за нови вештини како што се ИТ, графички дизајн или занаети кои можат да им помогнат на младите жени да започнат мали бизниси.			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ ГО/ образовни институции
Кампањи кои промовираат родова еднаквост и предизвикуваат родови стереотипи во локалната заедница.			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ ГО
Образовни програми за лидерство, претприемништво и			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ ГО

финансиско управување, кои ќе им помогнат на младите жени да се вклучат во работната сила				
Воведување на програми за финансиска писменост кај девојчиња			2025 - 2029	Општина Кавадарци/ ГО
Финансиска поддршка и стипендии за образование			2025 - 2029	Општина Кавадарци